

Ordo Equester.

Pocz 1224

Grothnorskiego Jana: Socrates
albo o Salachetwie Roz-
mowa.

f. wiersz: 1)

Biblioteka Jagiellońska.

III. Ol. 15.

Poel. 1324.

III. a. 15.

5145

CIVILIA

SOCRATES. Albo o Szlachectwie Rozmowa Jana Grochowskiego. . .

Do Jegomitości Kspedżá Marcina
Białobrzezkiego/z łaski Bożej Opata Mogilskiego/
go/Kanownika Krakow.etcet.

Cim. l. 5145

M Arcinie Białobrzezki Panie mój łaskawy
Wdzięcznym prośbą wmyślem przysłuchay téy sprawy
Jako srogo CYNICVS przeciw Szlachcie radzi
Jak zaś Rzecz TEMISTOCLES za Szlachcą pro-
Jako o tym rozsadek SOCRATES wydać (wodzi/
Skąd może mieć wtćwé Szlachcie obyczaje/
Ztąd vzna przez Szlachectwo cnotliwym nadano
A kiedy to nadanie obracać kazano/
Wdzięcznie prośbą przymni to ażę sye zgotnie
DORILLVS coć za dary twé hoyné dzięknie/
Rzeka sprzodku strumieniem niewielkim pochodzi
A iabloń gdy piérwszy raz mało iablek rodzi/
Ja też iak na tym Morzu żeglarz niebywały
Jako sprzodku dárniéc to ten Dar mały/
Okazyuac żem wdzięczn hoynych dárów twoich
A niechce ich wypuścić nigdy zmyśli moich.

X
+
/

Rozmowa o Szlachectwie.

Rozmowa o Szlachectwie gdy thu opisuie
 Twéy o Boże pomocy ktemu potrzebuie/
 Iżebys mi przypomniał cho co tam mówili
 Dwá zaci/ gdy o Szlachcie z sobą sye swárzyl/
 Bo ciebie wszytkich medycow rozumy sluchala
 Wielkie sciebie rozumy zródło swoje maia/
 Wtobie Skarb y Studnica nawyssey mądrosći
 Ty nauczysz káždého wshelkíey rostopnosći /
 I Gdym sye czasu iednego przechadzał po trawie
 A przyszedłem nad pilce na samy bżeg práwie/
 Woda wníey na kstałt wiátru Wschodniégo bieżala
 A bieżąc bázro wdzieczny Dźwięk wshóm dawala/
 Wład thę Rzekę vsiadşy rozmyślałem sobie
 Jak wszytki rzeczy ziemskie ida wshół po sobie/
 Ze niemasz nic pewnégo ná tym nedznym świecie
 Wshytko sye wnim wstawna odmiennosćią plećie/
 Jako dziwnie Fortuna then niski swiáth wazy
 Jedny wzgórze wynosi długie kziemi glazy/
 Iż co wczorá ná stoleń syedział Práva dáiąc
 Teraz siedzi pod koleń rzewno nárzekáiąc/
 Drugi co był niedawno nedzą wtrapióny
 Teraz áż do Gwiazd złotych syedzi wyniesióny /
 Na to szczęście wstawnie ná osobnéy pieczy
 Wiednéy mierze nieştali aby ludzkie rzeczy/
 Żá tym wszytki ná świecie rzeczy sye mieniáią
 Które tu pod Okragiem Miesiácnym mieştáią/
 Gdy to z sobą rozbiéram álim wnet dwu zoczył
 A rák do nich powstawşy schuciámem postoczył /
 Jeden był **DIOGENES** a miał długą brode
 Twarz zgubiála Nos wielki niecudną wrode/
THEMISTOCLES był drugi wzrostu wysokiégo
 Plecyşty/twarzy srogiéy nosá Orlowégo/
 Przybieżałem á oni wespól sye spieraia
 Jesli że co Rodzicy k Enocie pomagáią/
 Jesliże co pomoże być Rodu Szlachetného
 Albo iesli zaszkoði być Zagrodnicégo

DIogenes powiadał iż to niemaży nic
 Zaczęgo lbo podłego komu Narodu być /
 Gdyby iedno na świecie rządził sye potćwirie/
 Ku rzeczóm tego świata niegarnął sye chćwirie /
Themistocles zaś mówił iże siła na tym
 Gdy kto nieznacznym spzodków abo znamienitym
 Przyszedł do nich **Socrates** gdy z sobą spór wiedli
 Wiece tam pod iednym Debem wćieniu spór vsiedli/
 Łaska była równiuchna wnicy Deby wzniesione
 Ku Niebu a zielonym liściom chedożone /
 Na którey ci to Medicy wżeni siedzieli
 Gdy te niżej pisana mowę z sobą mieli /
 Ja też od nich odśedzsy y vsiadłem wrrawie
 Abym sye mógł przysłuchać onęy istęy sprawie/
 Potym mądry **Socrates** ty słowa powiedział
 Iżeby zobudwu stron Dowody rad wiedział/
 Aby mógł wysłuchawşy sprawiedliwą znać
 Wiece czyiaby prawdziwsza zwycięstwo mu skazać/
 Zskatecznego stron spomych mądry wysłuchania
 Do prawdy giuntownego idę wiece vznania/
 A począć naprzód kazał Dyogenesowi
 A mówić skoło po nim Themistoklesowi/
 I Napród niż sye co pocznie / toć potrzeba wiedzieć
 Iż to Człek iest nieprawy co go możesz widzieć /
 Nie iest to Człowiek prawy co ty to snim gadaş
 Pijesz/chodziş abo też co inszego działasz/
 Smiertelne to ciało iest zżywiółów skozone
 Które dziwnie na świecie tu bywa trapióne/
 Stráśunków tu używa y nieprzespieczności
 Przychodzą bowiem na nie wielkie doległości/
 Boiazń/smutek/ wboşstwo/ zimno y niemocy
 Praca/głód y prágnienie / niewczas wednie wtocy/
 A kiedy zaś sye vmrze wiece wżiemni zaginie
 Bedzie weżóm potármém y insęy gádzinie/
 I Ale to Człek prawdziwy co pochodzi z Nieba
 A temu iesć ani pić nigdy niepotrzeba /
 Nicumięra ten nigdy lecz wiekwiście trwa
 Nád tym ciałem skáżystym dośkateczną moc ma/

DIO-
genes.

SOCRATES

Strzał niepewney fortuny namnięły sye nieboi
 Choć ona przeciw niemu burdy dzwone stroi/
 Bys go Rekawka przykrył przedsy on wynidzie
 Tak iako subtylny wiatr wneth przeniknie wszedzie/
 Miejska tu wciele naszym do pewnego czasu
 A mieszkając wielkiego używa wnim kwasu/
 Nasze bowiem ciato chce po swej woli chodzie
 Onemu chocia pan jest/niechce sye dać wodzie/
 Wiec sfrasunkiem niemającym on używa tego
 Gdy sługe przeciw sobie widzi wpomego /
 Ty to ludzie prawdziwe Bóg wszechmocny rodzi
 Cyato tu tylko ludzkie z Rodziców pochodzi/
 A ciś to ludzie wierni iednacy bywaia
 W ten czas kiedy od Boga na świat wychadzaia/
 Szlachcicem sye tu na świat Czełk nierodzi żadzien
 Każdy tego odemnie niechay będzie pewien /
 J Wiem ia to barzo dobrze co jest prawym Czełkiem /
 A to też że Czełk żywie niestonczonym wiekiem/
 A to iże ten Czełk jest z Boga wrodzony
 Nie ze czterech żywiołów tych niskich stojony /
 Wiem ktemu iże Dusza rozność wciele znaczy
 Lecz niewiem by sye ludzie rodzili iednacy/
 Bo obyczaje ludzkie widze barzo różne
 Jednego barzo dobrze/drugiego niedroźnie/
 Gdyby Duch iednaki był iednakoby żyli
 Nietak by wrozumieniu swoim różni byli /
 Jednakoby też o rzeczach wszytcy trzymali
 A iednaki rozsadek onich by dawali/
 Wola by wszytskich była iedna y myślenie
 A byłoby na świecie społeczne złączenie/
 Iż co by sye iednemu czynić podobalo
 Wszytskim ludziom na świecie tak by sye też zdalo/
 Wmilym każdy na świecie mieszkał by pokojem
 Poswarkowby niebyło zwad ani też boim/
 Lecz baczyś iako w ludzich silne rozermianie
 Jako o rzeczach wszytskich jest różne trzymanie/
 Iż wozym sye ieden kocha tym sye drugi bzydzi
 Co zaś sye ów wystawia/ten sye za to wstydzi/

Temis
 Stocles

Zniebá bo gdy sstepnie Dusá wty mistości
 Sprawy bierze przez Planet idąc okragłości/
 Które będąc na świecie tu zaśyę sprawnie
 To sye v Gwiazdomówców wszech prawie náyduie/
 Otóż co pod różnymi Planety sye rodzą
 Ku różnym teże sprawom záwsze sobie godzą/
 I Dusá sama Czełk prawy czyni wludziéch różność
 A gdyż Dusze są równe/toć y wludziéch równość/
 Cóż za różność wkażesz między mną á toba
 Chyba żeś **THEM**istocles mnie **DIOGE**nesem zowa
 Obadwa niesmiertelne społem Dusze mawa
 Wselaćich škód frásunków społ sye wystrzegawa/
 Obrażenia ciało twé iak y mé sye leta
 Nie pýje chodzi sypia mówi y též sćka/
 Cyáło twé y též moje społ sye śmierci boi
 Wsystkim Definicja iednáś nam przystoi/
 A różne obyczaje stąd zaśyę pochodzą
 Iż ludzie wsyciomastcy co sye na świat rodzą/
 Jedni ciału márnemu wstawnie folgują
 Druzy ciało wzgardziwszy wíec Dusze milują/
 Ci sye wsyscy sprawują według swietey cnoty
 Tlic ciału niesolgując patrząg roboty/
 Z owych zaś co sye wćiele kochaia skazytym
 Každy mozesz mi wierzyć będzie lotrem czystym/
 Bo proznowanie zbytków macíce miluie
 Co potćiwie a co nie/takowy nieczuie/
 Wlubości sye domácal ten smáku prawego
 Potćiwosci zániedbal kleynotu przedniego/
 Gdyż tedy Cnota sama czyni wludziéch dzielność
 Toć tu prózno Rodzice ludzka obwinia złość/
 Mówiac iże Nátura ná mie sye gniewála
 Wíec mie zrodu zacnego przeto mieć niechćiała/
 Bo Zagrodnik gdy záchce może Szlachćicem być
 Zeby iedno pobożnie á potćiwie chćiał żyć/
 Ná Gwiazdy sye niepuszczay / czełká Rozum rzadzi
 Według którego żywac nigdy niezabładzi/
 Gwiazdyć ku ziemskim sprawóm tylko nas skłaniaia
 Czynić przeciwko cności nas nieprzymuszaia/

Dio
 genes.

SOCRATES

Temi/
Stocles

ponni to iż SOCRATES s przyrodzenia swęgo

Ma sę zaśe ku temu co nieprzystoynęgo/

A wżdy te zła Nature rozumem hānuie

Tak bārzo że Bóg nādeni medišęgo nieczuie/

I Bes Cnoty tego nieprze niemāš nic chwālneęgo

Tęz ia przez niey niestawie Szlāhcicā žadnęgo/

Alle tu oto idzie iż Szlāhcic Szlāhcicā

Rodzi zšiebie/ā gruby Chłop tēz Chłopowicā/

Wrobl niŹczemny nierodzi Sokolā buynęgo

Golał mōluchny āni tēz Orlā przemożnęgo/

Smiały Lew boiāznęgo niemiewa Jeleniā

A niepoteżny Żaiac niestābęgo Słoniā/

Pięknych kwiattōw Rōżānych z Ostu niezbiēraiā

Dobrze dzewa dobry tēz sŹyebie owoc dāiā/

Nierodzi dobry Ociec Synā kotromškieęgo

Niebedzie tēz kotr żaden miał Synā dobreęgo/

Syn Oycu sprzyrodzenia podobny rad bywa

Cnoty albo tēz złości Oycā swęgo miewa/

DIO=/
genes.

I Cnoty swoiēy drugiemu żadny miedaruie

Szlāhectwo przez Testament kto wżdy zostāwuię

Bliskoścā nā żadnęgo nigdy nieprzychodzi

Dārmo sę nā Oycowškā cnote kto odwodzi/

Alle ze bym ci sŹufniēy mōęł co odpowiedzieć

Jāko stawiš Szlāhcicā chciālbym sēciebie wiedzieć/

Temi/
Stocles

I Szlāhcic to co Przodkowie Szlāhectwā nābyli

Przez sŹużby ktōrē spōlnēy ku rzeczy czynili/

Wiernie o niēy rādžili wpoŹoiti mieškaizę

Zās časū Woyny od niēy Turkā odganiāizę/

Szlāhcic thēz co potciwie nā swiećie sę rādži

A od przystoyności swēy nigdy niezāblādži/

Lecz niewiem żeby ktōry czełk nā swiećie mōęł być

Coby od przystoyności prāwēy niemiał zblędzić /

A to teraz powiādam tu przed tobā śmieie

Ze tākowych Szlāhcicōw nā swiećie niewiele/

Nieciest tāki ktōryby cnoty wciōmāstki miał

Coby wsprāwie swēy ktōrēy nigdy niešwāntował/

Kāżdy czełk zgrzešyć musi co sę iedno rodzi

Tak bārzo przyrodzenie wzłości sę zāwodzi.

powiedz mōy

Powiedz mój miły bracie skądże to wżdy idzie
Co sye rodzi z Szlachćicá przez Szlachćicem będzie
Sprawy dobre Szlachćicá czynią znas każdego
Kenocie niepomozie nic Oycá mieć dobrego
ANTIGONVS odpiął Młodzieńcá gnusnego
Który żadał iurgielu mocno Oycá swego/
Mówiąc tylko ia płace zaślugi własciwé
Nie na chlubné rad patrzam iedno na cnotliwé/
Cnoty swoiey niezowe któreiem nieczynił
Ani téż swym występiem czegom nieprzewinił/
Bo Oćiec by nalepszy nieadziála tego
By Syná gdy tote będzie miano za dobrego/
Dostał ón bowiem tego za swoia dzielnoscia
Praca/cnotliwym życim/wstawną czuynoscia/
Ze kto zrodu Szlachćicem iesliże go stawisz
Rodzice nie oného koniecznie stad chwalisz/
Przeto który sye Oyców cnota swych chce chlubic
Tak cnotliwie iak óni tu na świecie ma żyć/
Oćieccí sam dla syebie zaczę rzeczy czynił
Aby sye przystoynosci niwczym nieprzewinił/
Do cnoty przyrodzenie to ciągnie każdego
I czyni że nad cnote niemaś nic milszego/
Ta co iakom powiedział ci ludzie patrzáli
Co cnoty naderwszystko swietey pilnowáli
Których sye to sprawami potomkowie chlubia
A w ich cnote vsáiac Szlachectwo swe gubia/
I Synowie z Rodziców swych wspót sciałém bieráią
Te chuc którá kdobremu lbo ku złemu maia/
Wśák ci co opisuią iako Dzieci chowác
Tego nam rostkuią nabárziciey pilnowác
Zeby cnotliwi byli Oćiec Matka iego
Gdy sktórego Dziecieciá chcą mieć co dobrego/
Zawsze z źródła dobrego dobra woda chodzi
Dobry Oćiec dobrego Syná rad vrodzi/
W Rzymie Kuryonowie zawsze mowni byli
Każda rzecz przedsyę wzięta mądrye prowadzili/
Buntowie o Oyczyzny wolność sye stárali
Gracjusowie zaś wojne domową wzruszáli/

SOCRATES

I Jągiello w sprawách bitnych osobnie ćwiczony
 Od Prusaków chępliwych Czek niezwyćieżony/
 Miał Syna Władysława czeká walecznego
 Wszystkim nieprzytacielóm isćie ogiorného/
 Polá o tym Wáreniskié świádectwo wydaia/
 Co Turecká kwiá y dziś ieszcze oplywaia/
 Dziwnie sýe Oraz tám náydniac przylbice
 Tarce wsiemi zbuczniále Szable y Rucznice/
 Dziwnie sýe Zawoióm náydniac ie wroli
 Znáiać Turki być zbité/serce go stąd boli/
 Pomni że sýe ten tám bił co sýe śmierci niebat
 Co niź sromotnie wćieć/ zdrowie strácić wolał/
 Bo miłość potćiwosći wnim roszázowála
 A nieszczescie wstomocie sámey być mrimála /
 Niewymownie szczesliwy y fortunny Pánie
 Choć twe ciało umárto sławá nieustánie/
 Wiecznie cie sławie beda Pánny zhelikóná
 Ná kogo ty láskawy/dobra iego stroná/
 Skázy żadnéy takowy wiecznie nieucznie
 Czas mu nie nieuczyni kthory wszystko psunie/
 Przez wode lbo przez ogień swiát bedzie czysćiony
 Ten od tego czysćienia bedzie wyzwolóny/
 Ktemu téż poti Polská zacna bedzie stálá
 Pániattá twa wtciwa v wsech bedzie trwálá/
 Beda chwálić Polacy Boga wszechmocného
 Iż im byl dáł zláski swéy meżá tak zacného/
 Wegzy gdy dziś ná mjestwo twoie wspominaia/
 Bzékí kwiáwé zoczú swych mnoho wyléwaia/
 Boga prosá iżeby zrodu twého wzbudził
 Potomká takowého co by wyswobodził
 Od niewoléy okrutnéy więzienia ciestkiego
 A vstrómil Turczyná názyt zuchwálego/
 Wspomina ná cie spláczem teraz Budzyni smutny
 Mocnie go opánował bo Turczyn okrutny/
 Wnim zá ciebie wolnosći miléy vzywáli
 Ktoz teraz stráćiwsy gárdlá swé podáli/
 pod sáble bárzo ostrá frogiego Turczyná
 Ten býe kogo záchce choc niebedzie winá.

Dunay cie aż do tychmiaszt głęboki żaluje
 Bo w sobie krew wylana/ ciała zbite czuje/
 Iż niewiem by tak wiele krop lichych winim było
 Jako wiele człowieczych winim ciał potonelo/
 Morderstwo tho już mu sye bårzo przyprzykzyło
 Morze w które on wpada w krew sye obróciło/
 Słońce złote bzydzac sye taką okrutnością
 Na świat zmnieyszą niż pierwey wychodzi świat/
 Phoebe żalem wspomina Memnona swoiego (tłoscia/
 Gdy widzi że scinaią człeká niewinnego
 Już froga Tyssphone twarz swą odwróciła
 Od morderstwa którego samąz nabroiła/
 Już płaczu y lamentu tym ludzióm niesztáie
 Które śablá Turecka do Plutona dáie/
 O szczęśliwyś ono wiek kiedy cie prosili
 Iżeby od naraźdów twoich wolni byli/
 Gdy Zamki y Miasta swé w moc tobie dawali
 Za co miły v ciebie pokóy kupowali.
 I Tu prosze byś obaczył iesli wczym vchybił
 Władysław Oycá swého/ iesli nietakiż był?
 Ociec iego Prusaki/ á on Turki karal/
 Ten Węgry/ ów Polaki od naraźdów wyrwał.
 Zaczynym Kmitóm wielmożna mysl wrodzona była/
 Pileckim serce czyste y sławá służyła:
 Odiowazowie w bitwie dobrze sye stáwili/
 Teczynscy téż nierádzi zplácu wstąpili:
 Lascy zaś mieli rozum z śmiałością złączony/
 A ta swą obrotnością slyną ná wsze strony:
 Ostrozóg strzégł powagi/ Tarnowski zaś czuhał
 By tego mógł dotázać gdy sye ná co wdał/
 Strzégł Tomicki by wolna Oyczyzná zostála/
 A wćwiczeniu wczćwym pomnożenie miałá:
 Zezego y Pyerides kniemu sye wdały
 By pod iego obróną wolność swoje miały.
 Pátrzyje téż iż y Herby własność swoje máia/
 Którey ludzie tych herbów zdawná vzywáia:
 Káwicy pospolicie śmiałymi bywáia/
 Despektów sobie żadnych wyrządzać niedáia/

SOCRATES

Na Niedźwiedziu gdyż Panna z ich rodu ieżdżiła
 Osadź prośbę iatowa iest w meściey pteci siła /
 Aleci tym meństwem swoim rozum nie śafuiz
 Iz mestwo przez rozumu nie iest wtym sye czuiz /
 Spowaga zaś chytrymi zacni Gzymatowie
 A na wojne wolaię wnet Jastrzebszykowic /
 W Otkryciach wiednych rozum wdugich mestwo pluży
 Nowinom niestateczne teraz szezecie sluży /
 Oto to wyliczanie tu themu należy
 Bys wiedzial iże z Oycę takiż Syn wybieży.
 I Wrodzonym Szlachectwem nadarmo sye chlubić
 Gdyż cielesnym niemoże Szlachectwo dobiem być /
 Dusze kiedy cielesni Rodzice niedaię
 Od ktorey wshyciomastki sprawy pochop maię /
 Niektory Alexandria człek pytał wielkiego
 Mitowalby życiwoięy zortych ktorego /
 Jesli Oycę / iesli też Preceptora swego ?
 Alexander powiedzial ty słowa do niego /
 Philip ci mie Ociec mōy tu na świat wypuscit
 Aristoteles zebym dobrze żył nauczył.
 Ztych tu słow iasnie każdy obaczyć może
 Iże życiu dobiemu Ociec niepomōże /
 Ociec ci tylko ciało z nas każdemu daie
 A Preceptor wlewa wnas dobre obyczaię.
 Choćia dawną Hercules Oycę zacnego miał
 Widy Szlachcicem nieprzeto był prawdziwym zo-
 A nieprzeto teraz iest wtak sławie wsciwōy (stat /
 Lecz iz nieodstepował od drogi pocziwōy
 Zgladzaiać dżiwy ony co ludziom škodziły
 A światą żywiaiać światem też burzyły.
 Hector nieprzeto Szlachcic że był Królewskiego
 Rodu / lecz iz nieważyl nic gardła swojego /
 Dla Oczyszczenia strapioney dla Oycę staręgo
 A wtym sye zawsze kochał co iest wsciwōego /
 Wiernę a cnę Szlachectwo od cnoty pochodzi
 Ociec go ani Mlętkę żadnemu niewodzi /
 Wszak iednego wciomastcy wiatrużywamy
 Od iednego też Przodka rodzay swoy być znamy /

Jednej światę

Dio:
genes.

Albo o Szlachectwie Rozmowa.

Jednę światłość widzimy niebá tak pięknego,
Bolesć y też frásunek dolega każdego.
¶ Chocia dusze rozumney niemáią zwierzetá
A wždy też w nich iest cnota z przodków iscie wziętá/
Lew ma litość wrodzoná gdy kto przed nim pádnie
Bes obrázy wśeláctey opuści go snadnie/
Stón choć wielka Bestia rozum niétaki ma
Mistrzá á dobrodzicia swého wśedzie pozna/
A kiedy człek stráfunku ná puszczy zabládzi
Tedy wnet Stón iego scie áż do drogi rzádzi/
Kóni zaś z náтуры swoiey iest kćwiczeniu godny
A iezdcowi swoiemu bywa rad powodny/
Pies człowieku nád insé wśystki bywa wierny
Máietności y zdrowia stróž obióńcá pewny/
Wólkacyusá w Rzymie od Zboyce wybawił
Po Jazonie zabitým pies sye głodem zabił/
Gdyż tedy y zwierzetá táké cnoty máią
Które z Dyców koniecznie nie z Duse biéráią/
Tedy téże to zá tym koniecznie musí iść
¶ Iż kto sye z Szláchty rodzi Szláhcicem musí być.
Szláhcicow á niedobrych wkażec ia sílá/
Swátopólkowie nigdy dobrymi niebyli
Pánom á dobrodzieiom swym sye przeciwwili/
Jeden Pánu swoiemu niechował Przysięgi
Swého okrutnie włáżni zámordował drugi/
Zaž Wincenty z Pomorza Szláhcicem téże był
Co krew co Brácia swoje nieszláchetnie grómił?
A wolał gniewu swemu hániebnie folgować
Názi sye nád mizerná Dyczyná zmiłować/
A wiec téże Szláhcie Stráś co Turczynem zostáł
Lbo Kierdey co prze złoto siebie obrezác dáł?
Wiec téż owo Szláhcicy co im dobre spráwy
Smierdzą/ á sa bzydlivé wczéiwé zabáwy?
Co owo iedno pełnych á Pánien pilnuia
Lbo ci co nádewśytko pieniádze miłnia?
¶ Tierzác bym zá Szláhcicá ia miał wczéiwego
Ale áni człowiekiem kláde być tákiego/

Temis
Stocles

DIO
genes.

SOCRATES

Temis
Stocles

Jako praż tu lataniu tu sye na świat rodzi
 Tak teje cześć dla cnoty na światłość wychodzi/
 Dla cnoty znas każdemu tento żywot dano
 A zawsze go tu cności obracać kazano/
 Cnota iest istność naszą y prawe kłeynoty
 Kto cnotę ma stoi mu za wszystkie sorboty.
Gdy nauki Medycowie zacni náydownali
 Okiem na rzeczy ludzkie pilnym poglądali/
 pilnie bacząc iakby sye tu która rzecz działa
 A z takiego patrzenia nauka sye sstała/
 Bo gdy pilnie iak sye co dziecie wywiedzieli
 Wiec powsechną Regule ludzióm powiedzieli/
 A choć sye co strąfunku czasem przygodziło
 Co wiec przeciwko oney powiesci ich było/
 A wždy przedsy ich powiesć wiary nietraciła/
 Ale ważna y zacna y wsech ludzi była/
 Z rzeczy ludzkich nauki swóy początek wzięły
 A w rzeczach sye zaś ludzkich wszystkie dokónczyły/
 Kiedy Medycowie zacni pilnie obaczyli
 Ze sye z dobrych Rodziców dobrzy téż rodziłi/
 Wiec zátym powiedzieli że wszyscy dobrzy są
 Którzy od dobrych Oyców cnotliwych pochodzą/
 Ależkolwiek sye téż trąfi iż złymi bywają
 Ci co z przodków wczciwych swóy początek mają/
 Ale tho częściej bywa iż dobry dobrego
 Rodzi/ a niencziwy téż niencziwego/
 Głupstwo Oycowskie synom niepomału szkodzi
 Zawszy sobie równego Ociec syna rodzi/
 Przeto Stárzy z pilnością zawsze sye stáráli
 Aby sławę y cnotą potomkóm oddáli/
 Rzeczy ludzkie takó sye na tym świecie mają
 Z obyczajów Oycowskich o syniech sąd dają/
 Zły Kruk iatá dobrego nigdy nierad znieść
 Zródło gorzkie słodkiej téż wody nieprzyniesie/
 A staó iakom powiedział my sye miarkujemy
 Syny dobrych Rodziców dobrymi zowiemy/
 Choć sye czasem odstrzeli syn od Oycá swógo
 A sprawi snadź co będzie cności niegodného/

Gdy kto

Gdy kto wyrzy Turczyną wnet go za Meżę ma
 Jż Turczyn pospolicie rad sye dobrze bija/
 Choćia y śable wreke wziąć vnieć niebedzie
 Nierzkac aby sye meżnie miał stawić wbiwie gdzie/
 Niemcá záwse każdy ma zá człeká pysznego
 Choćia téż między nimi naydzie wklonnego/
 Niemcy bowiem pysnymi bywają wsem radzi
 A lada co im podczas rado wiec záwádzi.
 Także téż kiedy kto iest Szlachetnego Rodu
 Szlachcicem go musím zwác bes wśęgo zawodu/
 V mnieć téż to nie Szlachcic co sye źle spráwuje
 Co zbytków y márności wstawnie pilnuie.
 J Powiedz co zá pożytek miły Brácie tego
 Jże sye kto wrodzi z Oycá cnotliwego ?
 Jednáki wśyscy ludzie kńocie przstep mają
 Co iedno subtylnego wiátru używają/
 Bedzie Chłop tak cnotliwy iák kiedy iego Pan
 Jesli prawde miłuięś musis to wyznác sam/
 Bo choć życim wczciwym Króla przekábaci
 Gárdlá ani imienia przeto nieutráci/
 Cnotą záwse godzi sye przewyższyć káždęgo
 Bac sye o to nietrzebá przestráchu żadného/
 Wglebokié á trudné sye niewdawájac rzeczy
 To co teraz wyrzekę miéy ná dobrę pieczy/
 Dusá czyni Szlachcicá lbo tho márne ciáło
 Które niewiém do iutrá iesli bedzie trwáło/
 Jesli Dusá tu bedzie náuką ćwiczoná
 Lepięy Chłopska niż Pániska y téż ozdobióńá
 Cnotámi/ máietności kńórey zábraniáją
 Przez rostkosy wktórych sye Pánowie kocháją/
 Cyáło zá sye v Chłopá bedzie ozdobięysię
 Niz v Páná y téże dáleko mocnięysię.
 J Wiérz mi iże tho człeku namniéy niezawádzi
 Gdy od zacnych Rodziców żywot swój prowadzi/
 Ná ich cnotę pomniawsy wiec musi dobrym być
 Cnotliwie y pobożnie tu ná tym świecie żyć/
 Philip Król Alexándria męstwem swym pobudził
 Affrykan kńocie práwie Scypioná wludził/

Dio
genes.

Temio
stocles

SOCRATES

Oktawius wspomniawszy Julego żył meźnie
 Względem na Achillesa Pyrrhus też potężnie/
 Máchabeus Żydowin syny swe nauczał
 Wten czas kiedy w wieczny sen oczy swe zámrużat/
 Prosiąc żeby dla Boga gardł nieżałowali
 Tak iako przodkowie ich by sye sprawowali.
 I A co sye wy przodkami niedziny chlubicie
 A życie wam przystoyné tym sobie tráćicie/
 Przodek mój co sye niego wedle záwsze rzadze
 Od spraw iego cnotliwych nigdy niezábładze/
 Szlachéćiac też nieczynia murowáne Zamki
 Nie herby Wsi nie Miásta ni też złoté bramki/
 Ażywotu szczęśliwemu nic tho niepomóże
 A tych rzeczy chocia łotr przedsy dostác może/
 A Szlachectwo Tytuł iest zacny y wczciwy
 Chetpić sye im niemoże iedno człek cnotliwy/
 Które na saméy cności stoi záłożone
 Nie z Oyców ani z przodków nássych nam wrodzo-
 Maro/Cattho/Tullius/Szlachéćimi niebyli (né/
 Szlachéćimi sye przez zacné sprawy poczynili/
 Ludzie Homerusowych Rodziców nieznaia
 A skadby był dotychmiast ieszcze sye pytaia/
 Demosthenesowego kto mi Oycá powie?
 Euripidesowe zaś Mátke który człek wie?
 A wždy o ich Szlachectwie świadectwo wydaia
 Zacné sprawy po dziś dzień które ieszcze trwáia/
 Cnota tedy Slachéćiem czyni z nas każdego
 A gdyż tak toć nic na tym Oycá mieć dobrego.
 I O pieniądze o Miásta Zamki niemówie nic
 Bo tego by nagoiszy przedsy może nábyć/
 Ma fortuna niemądra takie obyczáie
 Ze złe hoynie dárnie dobrym zásyé láie/
 Wszak wiéś iże iest slepa iest téże y głucha
 Gdy kto co v niéy prosi namniéy go niestlucha/
 Niewidzi iakikolwiek człek na nie nápadnie
 Choć niegodny odniesie od niéy dary snadnie/
 Dobrzy iże kolo niéy málo zabiégáia
 Rzadko albo nierychto téż iéy láste znáia.

DIO.
genes.

Temi/
stocles

Albo o Szlachectwie Rozmowa.

Herbom proſe day poſpół bowiém thy nádano
 Kiedy tego poczcíwie rzadzić ſyc widziano/
 Tiewyſpiéwał ich żaden ani wytáncował
 Ale ie ná Gránicách cieſtko wygárdłował/
 Jás gdy domá thu wmitým poſpółu przebywał
 Oyczyne od fráſunków rádz ſwá wyrzywał/
 Tá ſlawá co cnotliwych Oyców náſzych bylá
 Do nas téż potomków ich wſytká ſye ſklónilá/
 Tym bowiém okázuia Oycóm náſzym wdzięcznoſć
 Ze nam téż wyrządzaia co y im poczcíwoſć/
 A tym drugie wzbudzaia by żyli cnotliwie
 A Oyczyźnie iżeby ſłużyli chutliwie/
 I Tuſ mój miły Bráćſtku okazał tho teraz
 Czegom od ciebie ſłyſć żadał ieſzcze záraz/
 Ze wy wenoście Oycowſkiey wſnoſć pokládacie
 Sámi ſye o przyſtoyné życie meſtáracie/
 Sámié oni dla ſiebie thu poczcíwie żyli
 Wam zenoty y ſlawy ſwey nie zoſtáwili/
 We Wſi w Miáſta y w Zamki wy tytko wſacie
 Które od przodków wáſzych zoſtáwione macie/
 Wiec téż iedno pięćie pátrzaćie niecnoty
 Swawola ſye báwićie nieznacie roboty/
 Kórd y ſáblá Rzemieſto wáſze zárdzewiało
 Którym przez ták długi czas Polſkie Páńſtwo ſta/
 Ano was Nieprzyiaciel ná Gránicách ſtrzeże Clo/
 Co wiaawſzy wam imienie was ſamé zárzeże/
 Przeto wam byſćie cnoty nádano pátrzaáli
 A wboגיע Bráćiey ſwey byſćie pomagáli/
 Spiáwóm czyſtym Rycerſkim byſćie ſye wczyli
 Swobody ſwey żebyſćie wſtáwnie brónili.
 A gdyż y zły Szlachectwo rodzone może mieć
 Toć ten co ſye im chlubi muſi pewnie ſáléc/
 I Dziwno mi że téy Szlachćie rodzoney przymawáſ
 Ato ludzi wſciewych doſć miedzy nimi znaſ/
 Jeſtem o Białobrzeſkim iſćie tego pewien
 Marćinie iże ón ieſt wſelkiey ſlawy godzién/
 Iże póki náuká mieyſce będzie miała
 Pámiętká iego w wſſech dobrych będzie trwála/
 Nieodzruca

DIO
genes.

Temio
stocles

SOCRATES

Nieodzruca na strone starania wselkiego
 By potlumil Nauke Gregorza zlosnego/
 Insym ktemu pomaga aby sye uczyli
 Aby Oyczyznie swoiey pozyteczni byli/
 Wednie y teze wnocy lezy nad Ksiegami
 A nic sye tego swiata uiepetu sprawami/
 Proznych Biiesiad niestroi ani sukien rzeze
 Vstawnie poczciwosci zacney slawy strzezel/
 Jest to iego Muzyka Ksiag pilne czytanie
 Prawdy szczyrey stoi mu za taniec wznanie/
 A o owym co trzymasz co Sztankara gromi
 A zda mi sye ze Sztankar przedko syie zlomi/
 A zaż niepoprawnie Szlachectwa swojego
 Przez pismo wydal na swiat iuz dosyc ktorego.
 Jan Zborowski dobrze sye na Mostwie postawil
 Zretu prawie Mostkiewskich Polaki wybawil/
 Nie wpiciu ten pokazal godnosc ni wmiłości/
 Lecz wtym ze frogu Mostwe karat przez litosci/
 Wszak Debienscy z Piotrkowic Szlachte wspomagaia
 Ktora iedno ku cnoće przychylna byc znaię/
 Jest też wnich y wymowa zmadroscia społeczna
 Niema tam mieysca pycha ni hardosc bezecna/
 A wszak Kanclerz Koronny nieszkodzi zadnemu
 Dobrey rzeczy pomaga czeku cnotliwemu/
 Prawde mowi o ktora wstydzi sye nikogo
 Kto przeciw Prawom czyni mowi rad ztym frogo/
 Wspomnie ciebie Comicki Brutusa Polskiego
 Wkresu swym Polska wolnosc stoi przez ktorego/
 Czini iuz tak iakos poczal przodkow nasladuiac
 Rozumy thy wykretnie vstawnie woiniuc/
 By vstaw przodkow swoich wiecey niespocili
 A potomstwu y sobie snadź winni niebyli.
 I Niemowiec ia o dobrych y ludziech cnotliwych
 Ale tykam ototych Szlachcicow falszywych/
 Co na herbiech na cnoće przodkow przedstawia
 O zycie im przystoynę nięaska niedbaia/
 Co ku starbom wssytkę mysl swoje przylozyli
 A czlowieczę wpieniadzach szeszenie polozyli/

DIO-
genes.

Poczciwość

Pocziwość tam nieważna cnota niżacz stoi
 Nie dba nic o Oczyszczenie ni sye Boga boi/
 Niemijam też ototych co pánien pilnuja/
 A dobro naywyższe wrostkosy náyduja/
 Tych zaś wciomastka godność stroić sye zbytnie pie/
 A pociechy cielesney thu ná swiecie vžyc/
 V tychto ważna skápa/ droga biała głowa/
 O cnotie niewspóminay bo tho prózna mowa.
 Chca dla Bryżów v ludzi mieć vczciwa sławe/
 O nie sye niestarájac przez pobożną sprawe/
 Ano iák cién człowieka wśedzie násláduje/
 Tak też sławá vczciwa cnotie przysługuje/
 Człowiek który źle żywie niemoże sławny być/
 Nieumie začna sławá chyba zá cnotą isć/
 Cnota zaś sye zá krwawym potem ráda chodzi/
 Ociec iey ani Mátká nikomu niewrodzi/
 A śáty iey niedája choć cudnie rzezane/
 Nie Mlástá ni też Zamki pysnie murowane/
 I Wspómniales te Cnote wtéy tu gadce nieraz/
 Co Cnota iest slyszalbym rad od ciebie teraz ?
 I Cnota iest nic inšego iedno nápráwienie/
 Rozumu y też w práwa klube przywiedzenie/
 Wysiny dobrych á zacnych rzeczy niedeptáli/
 A podłych y ničemnych zaś nieśácowáli/
 Często sye dobre rzeczy ludzióm zlymi dája/
 Rády sye zaś złe w dobrych stóje vbierája/
 A wiec dobre poznałosy ku nim sye przyložyc/
 A złe wśytki ná strone od siebie odložyc/
 Rostkosy tego swiáta namniéy niepilnowác/
 Cyátu swemu bynamniéy nigdy niefolgowác/
 Kochanie své položyc wśytko w pocziwości/
 A ktemu sye odprzysiac wciomastkich márności/
 Nie dáć sye namietnościám swym nigdzie wwozić/
 Za rozumem Hetmánem czystym záwsze chodzić/
 Ná ostaték iákim chceš aby ciebie miano/
 Stáray sye by takowé twoie sprawy znano/
 I Wśák téże takowymi Szlachéicy bywája/
 A też cnote o którey tu mówisz miérája/

Temis
 Stocles
 DIO
 genes

Temis
 Stocles

SOCRATES

DIO-
genes.

Temis-
tocles

DIO-
genes.

Temis-
tocles

Socra-
tes.

I Wiem ia to iże Szlachćcie każdy taki bywa
 Lecz nie ten co Rodzice swoje dobre mięwa/
I Szlachectwá rodzonego kiedy który ruszy
 Wielmożność zaciną cnotę wnet zgubić musi/
 Bo iesli szczytą prawdę ia tu wyznać moge
 Szlachectwo ł wielmożności wielką ścięle droge/
I A wiere to wielmożność gárdzić vbogimi
 Rycerstwá dokázowác nád sąsiády swymi?
 Haniebne á nieznosne wy swoje wystętki
 Otrzęliście zacnymi y pięknymi słówki
 Bezecną Gospodárstwem skąposć mianowali
 Dwórstwem pyche nádetą wybórnym nazwali/
 Godny tho v was człowiek który dobre pije
 Rycerz czysty który sye o pełną pobye/
 Vczciwy ten co suknią ma podbitą bobry
 Co lotrostwá pomoże to towarzyszy dobry/
 A ten téże wielmożny który krzywde czyni
 Temu co zá mákowé ziárno nieprzewini
I Nu Sokrates rozstrzygni iáko trzymać mamy
 Bo sye wrzeczy niemále iák baczyś wdawamy/
 A gdyby między námi Sedzięgo niebyło
 To gadanie wie to Bóg gdyby sye skóńczyło
I Szlachectwo wprzód od cnoty swóy początek wzięło
 Ná co sye siła ludzi rezonych zgodziło/
 Przysła y do Potomków tá vczciwa sławá
 Żeby w nich Oycowsta trwała dobra spráwá/
 By ná spráwy Oyców swych synowie pátrzáli
 A cnotliwych Oycowstkich spraw náśladowáli/
 Wiedzac iże każda rzecz tym czteł zachowywa
 Czym iey wiec ieszcze sprzódku kto sobie nábywa/
 Wiec Szlachectwo iż cnotą bywa nábywane
 Cnota téż nie czym inszym musi być chowane/
 Oto ci co Szlachectwo sprzodków swoich máia
 Niechayże go cnotliwym życim przysstrzegáia/
 Bo iesli z dórg przodków swych niebeda ástepowác
 Moga wcale Szlachectwá potomków dochowác/
 Ale iesli sye iáko w niecnoty powinie
 Możec quidem herb zostác/lecz Szlachectwo zginie.

Jáko czteł

Jako człek z ciała z dusze iest każdy zlozony
 Także teze Szlachectwa trzeba z dwoięy strony/
 Izeby zacność Rodu ieszcze spzodków była
 A te zacność izeby cnotą ozdobiła/
 Jac tu wam szęzę prawdę teraz wyznac musze
 Ize Szlachciec przez cnoty iako człek przez dusze/
 Jako nie ten kón dobry co pięknie ubrany
 Lecz ten co od natury cnotami nadany/
 Także też nieten Szlachciec co ma dosć wszytkiego
 Ale ten co sye trzyma życia wiecznego/
 Niechay napzód Szlachciecy Boga wychwalają
 Religiey przodków swych niech nieodmieniają/
 Odmienność Religiey niesie odmienienie
 Też Rzeczypospolitey albo spustoszenie/
 Bo gdy Boga gniewają który wszytkich strzeze
 Przepuszcza Bóg takiego co wszytki porzeze/
 A szczęściu roszazuje aby ie tłumilo
 Wstawnie ich staraniu by przeciwné bylo/
 Stad złe y ploché rady które wszytko psują
 To co iedno starcowie zmadrością wkują/
 A tak Rzeczypospolita dziwnie utrapioną
 Nierozumem złych ludzi bywa ponizoną/
 I A iż mie duch wnosí co rozumy daie
 Bede mówil Szlachciców szęzyrch obyczaje/
 Na które spodziwienim poglądacie wielkim
 Tychże spraw násladowcie obyczaiem wselkim/
 Otho trwajecie byście Rzecz spólną rozmnożyli
 Byście iá od frásunków wszech wyswobodzili/
 A nie tych sye trzymajecie co świata niemálo
 Wzieli/ lecz tych co swęgo dochowali cáto/
 Nie mnieysza iest obrónić cześć praca własnégó
 Niżli kiedy dobywac imienia cudzégó/
 Nad ty które bogactwy y czcią przewyższacie
 Cnote wietsza y sprawy lepsze też miec macie/
 Jest tho hanba niemála czlowieku wselkiemu
 Gdy sye wenoćie wypzedzić da niż sam liższemu/
 Jestlis Szlachciec trzebać miec Szlacheckie foiboty
 Wstrzymanie/wstyd/rostopność/y też insze cnoty/

S O C R A T E S

Trzeba chciwość porzucić Złotą bezcennęgo
 A iac syc poczciwości kleynotu przednięgo/
 Trzeba też namietnościom swoim roszkować
 A ciato iako możesz namocnię zholdować/
 By swawola v ciebie namnię nieptużyła
 Ale duszą rozumna aby pánem była/
 Wszytki rzeczy poczciwość niech sama ściuci
 Rozum wezynki wasze niech baczny sprawiuiel
 Niech nazacnięysza v was będzie święta cnota
 Bo tego thá ozdobi niepotrzebá złotá/
 Niepotrzebá tancuchów niepotrzebá bryżów
 Nieczerebá slug vbránych ni perłowych krzyżów/
 Ta syc zdoził Achilles/ ta Rzymscy Pánowie
 Co v ludzi dziś trwają wtak wczciwę mowie/
 Przez the wam y przodkowie wolności nábyli
 A was wtak zacnéy sławie v wsech zostáwili/
 Téy syc y wy trzymaycie tak przez zacną sprawe
 V wciómastkich przyydziecie wzacną ludzi sławe/
 Sprawam waszym będą syc dziwić potomkowie
 A będziecie po śmierci v nich wzacnym słowie/
 Smierć wam nic nieuczyni bo choć umrze ciato
 Imie wasze v wszytkich wiecznie będzie trwálo/
 Takci cnotá tym pláci którzy iá miluiz
 A smáć byc naylepszy wsámey cnotcie czuiz/
 Lecz iz czyni **DORILLVS** dzieki **NEpenthowi**
 Przeto pobieże słuchac tego co tam mówi/
 Ktemu thu słonce bije v nich wiátry chwicią
 Wole tam wczas pobiežec niż członki zemdleiz.

¶ Dořónczenie.

